

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 616. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1833_518A_1-txt-shoot-idm33239.pdf (tilgået 22. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Marcus Tullius Cicero, den dybeste Tænkter og den største Taler i Rom, hvor Man aldrig kom videre i Philosophien end til at tvivle om Alt undtagen om sin egen Ufeilbarhed, og kaldte det Veltalenhedens Mester-Stykke at kildre Øret og bestikke Dommeren, eller dog at kunne mesterlig snerte, sminke og sværte hvad det skulde være; denne Ridder-Søn fra *Arpino*, som den gamle Adel kaldte *nybagt* (*novus homo*) og de indfødte Romere *Indsidderen* (*inquilinus*), havde vel ondt ved at stige, hvor Ærens Vei løb mellem Odd og Egge, der var ham, som de fleste Jurister, modbydelige Ting men dog blev han engang *Borge-Mester*, deels fordi det efter *Syllas* Tid just ei havde stort at betyde, og deels fordi han var gode Venner med *Pompeius*, hvis Parti stod i Fare under hans Fraværelse. Hovedet for det modsatte Parti var egenlig *Marcus Crassus*, den Romerske Krøsus; men han havde formeget at tabe til at vove Stort, saa det var den snedige, forvovne, forgiældede og ilde berygtede *Lucius Catilina*, der tiltrak sig Alles Opmærksomhed, som gaaende frugtsommelig med voldsomme Planer til Omstyrning af den nærværende Tingenes Orden, før *Pompeius* kom tilbage med sin Krigs-Hær. *Catilina* var af gammel Adel, havde 617 raset under *Sylla*, og gjorde sig sikkert Haab om Consulatet, da den berømte *Advocat*, af ringe Herkomst og kun bevæbnet med Spydigheder, blev ham foretrukket, saa, omgivet som han var af alle de mest udsvævende og fortvivlede Junkere i Byen, tvivlede Ingen om, der jo var Fare for *Ciceros* Liv og for de Fleste, hvis Magt eller Gods var værd at misunde, men *Beviser* manglede, og selv det, at *Catilina*, efter i Raadet at være hudflettet af *Cicero*, forlod Byen og bragde en Hær paa Benene, beviste egenlig dog ikke andet, end at han vilde tage sig selv til Rette, hvad under en Revolution hører til "Dagens Orden." Ikke desmindre lod *Cicero* strax, da han var borte, Endeel af hans gode Venner, selv Over-Dommeren *Lentulus*, fængsle og paa en meget rimelig men dog, borgerlig og juridisk talt, løs Angivelse, erklære for Misdædere, der havde sammenrottet sig for at myrde ham og stikke Ild paa Byen, og mærkeligt er det immer, hvad *Sallust* melder, at uagtet Raadet udlovede Belønninger derfor, indfandt sig dog ingen Vidner, ei heller forlodes *Catilina* af en eneste Tilhænger. Under disse Omstændigheder kom det paa Bane i Raadet, hvad Man skulde gjøre ved de Fængslede, og her møde vi, foruden *Cicero*, som var Anklager, to mærkelige Mænd, som førde det store Ord: den yngre *Cato* nemlig, der i tredje Led nedstammede fra den gamle Politi-Mester, og *Julius Cæsar*, som snart skulde raade ene og var ikke umistænkt for at være hemmelig i Led-Tog med *Catilina*. Naar Man imidlertid er saa upartisk, som det er nemt at være mellem *Romere*, skal Man ikke kunne nægte, at *Cæsar* taledes som en gammel betænksom Raads-Herre, i det han paastod, at Ingens Brøde kunde være saa vis og ingen Fare saa stor, at Man jo, ved uden Beviis at dømme Folk fra Livet, gav et slet og yderst farligt Exempel, medens *Cato*, der formanede Fædrene til, af Frygt for deres eget Liv og Gods, at fælde Døds-Dom 618 over de Anklagede, aabenbar spillede Tyrannens Rolle, der, som *Cæsar* meget rigtig anmærkede, gierne begynder sin "korte Proces" med Folk, som den offentlige Mening har fordømt, for siden at bruge den mod Alt hvad der er ham i Veien. Dog, *Catos* Ord fik Magt, *Cicero* lod Stymperne kvæle i Stilhed og havde den Triumph, derfor saavel i Raadet som paa Gader og Stræder, at løftes til Skyerne, som Fædrene-Landets Fader og Frelser, lutter Ting, der under en Revolution er paa sit Sted, men som kloge Folk dog neppe to, end sige henvend totusinde Aar efter skulde holde Lov-Tale over; thi havde *Retten* og *Friheden* ikke bedre Venner i Rom, end dem der fældte Døds-Domme efter eget Tykke og for en Sikkerheds Skyld, da var alle Tyrannerne der, som kun gjorde det Samme, jo lovlig undskyldte, og den Stat, hvis Undergang *Cicero* og *Cato* begræd, var da enten deres egen og deres gode Venners *Stilling* eller en tom Skygge. Efter alt at dømme, var der for Øieblikket heller ikke mindste Fare paa Færde for det *Pompeianske* Parti, uden den, som udmærkede Enkelt-Mænd altid staae i forstyrrede Tider; thi ikke en Haand løftede sig i Byen for de Henrettede, medens Alt forenede sig *mod Catilina*, som maatte vove et Slag ved *Pistoja* (*Pistoria*) i *Toskana* mod en overlegen Magt og havde i det Mindste hverken Skam af sin Død eller af sit Mandskab, thi ligesaa eenstemmig som Historie-Skriverne fordømme ham, ligesaa eenstemmig vidne de, at han laae midt imellem Fienderne, og næsten alle hans Følge-Svende laae paa deres Plads, slet Ingen med Ryg-Saar **Sallusts* *Catilinariske* Krig. *Plutarks Cicero*. *Appians* *Borger-Krig* II. 2-7.. Slutningen bliver da, at vel var *Catilina* og hans Bande efter Samtidens Dom, afskyelige Folk, medens *Cicero* og *Cato* derimod var redelige Mænd; men at deels vedkommer Folks Hjerte-Lag os ligesaa lidt i *Stats-Historien* som 619 paa no gen verdslig Dom-Stol, og deels maae skikkelige Folk paa ingen Maade "gjøre Skarn Uret," thi da er det "Gien-Giældelsens Ret," naar det gaaer dem selv ilde. Saa smukt som det derfor var sagt af *Cicero* til *Catilina*, at der burde være en Muur imellem dem, af hvem den Ene vilde styre med Ord og den Anden med Sværd-Slag, saa galt var det derimod gjort, selv at nedrive denne Muur, ved at lægge voldsom Haand paa dem, der endnu havde Loven for sig.